

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Către o politică europeană de raționalizare a industriei tipografice a ofsetului rotativ și a heliogravurii în Europa” (aviz din proprie inițiativă)

(2011/C 44/16)

Raportor: **Pierre GENDRE**

Coraportor: **Nicola KONSTANTINOU**

La 16 iulie 2009, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

„Către o politică europeană de raționalizare a industriei tipografice a ofsetului rotativ și a heliogravurii în Europa”.

Comisia consultativă pentru mutații industriale, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 1 iulie 2010.

În cea de-a 464-a sesiune plenară, care a avut loc la 14 și 15 iulie 2010 (ședința din 14 iulie 2010), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 145 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Industria poligrafică europeană trebuie să facă față unor provocări foarte mari, din cauza dezvoltării internetului ca sursă de informare și publicitate, a scăderii numărului de cititori de ziare și reviste și a unei concurențe globale acerbe asupra anumitor produse din acest sector.

1.2 În ceea ce privește, în particular, sectorul ofsetului rotativ și al heliogravurii, acesta se confruntă cu o situație și mai dificilă, din cauza unei importante supracapacități de producție, evaluate de unii analiști la 25-30 %. Raportul IFO Kojunkturtest privind industria poligrafică din Germania relevă faptul că nivelul investițiilor în cadrul acestei industrii a urmat tendințele pieței și, ca urmare, înregistrează o scădere începând cu 2008. Anii 2006 și 2007 au fost destul de buni pentru industria poligrafică⁽¹⁾, însă, începând cu 2008, ciclurile de investiții au fost menținute la un nivel vizibil mai scăzut, în special pentru raționalizarea și îmbunătățirea fluxului de producție.

1.3 Piața tipăriturilor suferă de supracapacitate, la care se adaugă și alți factori concurențiali importanți, precum atracția exercitată de noile mass-media, importul la prețuri scăzute din țările producătoare, scăderea cererii. Acest context economic nefavorabil a provocat o scădere a prețurilor, cu urmări negative asupra nivelului de trai al salariaților.

1.4 În plus, criza economică actuală a îngreunat accesul la credite. Ca și în multe alte sectoare, aceste tendințe negative au determinat o nevoie sporită de reducere a costurilor de producție. Această situație a avut o influență și asupra recentelor negocieri salariale. În acest context dificil, există temerea că întreprinderile tipografice, mai ales cele care își desfășoară activitatea pe segmente mai vulnerabile ale pieței, trebuie să aibă în vedere restructurări și concedieri masive.

1.5 În 2007, Comisia Europeană a publicat rezultatele unui studiu care analizează factorii de competitivitate din acest sector. Cercetările au dus la formularea unor propuneri de plan de acțiune pentru industria poligrafică. CESE susține, în ansamblu, aceste propuneri, pe care întreprinderile încep să le pună în aplicare și care rămân valabile, apreciind realizările de până acum, dar considerând că dificultățile din acest sector, puternic accentuate de criza și recesiunea care au afectat statele membre ale UE, necesită noi inițiative pentru a face față provocărilor care apar pe termen scurt și mediu.

1.6 CESE a fost informat cu privire la existența unui nou proiect comun al sindicatelor și angajatorilor din sector, a cărui durată va fi de un an și care urmărește stabilirea de către partenerii sociali a unor linii directoare privind restructurarea responsabilă din punct de vedere social a întreprinderilor. Prin acest proiect, lansat în 2009, angajatorii și sindicatele pot trece la o analiză comună a problemelor din sector și pot iniția o reflecție pentru a încerca să găsească soluții împreună. Va trebui ca discuțiile să se axeze pe elaborarea unui plan de acțiune vizând diminuarea supracapacității din acest sector.

1.7 Un astfel de plan ar putea să se înscrie în cadrul unei politici industriale pe termen mai lung, care să includă o reflecție asupra noilor modele de activitate din industria poligrafică. Activitățile vor trebui monitorizate de un grup la nivel înalt format din reprezentanți ai industriei, ai sindicatelor salariaților și din experți, constituit sub egida Comisiei Europene. Acesta ar avea ca sarcină identificarea mutațiilor viitoare și a mijloacelor care ar permite gestionarea acestora printr-un sistem transparent de culegere a informațiilor.

1.8 În prezent, dialogul social oficial dintre angajatori și sindicate nu există decât la nivelul întreprinderilor și pe plan național. CESE solicită Comisiei să instituie un comitet de dialog social sectorial la nivel european.

⁽¹⁾ Ifo, Investitionstest, München, Frühjahrsgutachten 2008 (Sondaj cu privire la investiții, München, primăvara 2008).

1.9 Printre punctele de pe agenda dialogului social european structurat, s-ar putea număra:

- 1) o reflecție asupra diverselor măsuri de menținere a locurilor de muncă prin formare și reconversie profesională, în paralel cu reducerea și restructurarea timpului de muncă, recursul la șomaj tehnic și la mobilitate internă și externă în cadrul întreprinderii sau al profesiei;
- 2) o analiză a eforturilor necesare pentru a se asigura adaptarea capacității de producție la cererea pieței, fără consecințe negative asupra condițiilor de muncă;
- 3) o recomandare comună a reprezentanților angajatorilor și ai lucrătorilor, referitoare la orientările privind investițiile pe termen lung, cu acceptarea unanimă a faptului că analiza nevoilor de investiții noi și a volumului acestora nu se poate efectua cum se cuvine decât la nivelul fiecărei întreprinderi. Stabilirea elementelor unei strategii adecvate de investiții ar trebui să asigure achiziția unor echipamente de înlocuire sau care să răspundă nevoilor pieței, întreprinderile având astfel posibilitatea de a se dota în așa fel încât să lucreze eficient în domeniile lor de specialitate, actuale sau viitoare;
- 4) necesitatea stabilirii unui diagnostic cu privire la situația financiară a sectorului, prin colectarea și consolidarea datelor publicate, fără a pune în pericol confidențialitatea deciziilor strategice pe care intenționează să le adopte întreprinderile. Este vorba despre o prioritate absolută, menită să contribuie la o mai bună analiză a marjelor de manevră existente;
- 5) inventarierea celor mai bune practici în materie de condiții de muncă, de formare și de reconversie profesională, pentru a avea certitudinea respectării normelor acceptate ale modelului social european și a convențiilor și acordurilor colective, acolo unde acestea există.

1.10 CESE cere Comisiei să înființeze un observator sau un consiliu sectorial al meseriilor și al competențelor la scară europeană, care să evalueze noile actuale și viitoare ale sectorului și să contribuie la concordanța dintre oferta de pregătire profesională și cerere. Observatorul ar încuraja formarea profesională permanentă, ca și mobilitatea și reconversia profesională a salariaților.

1.11 În viitorul apropiat, CESE sugerează ca asociațiile europene competente să organizeze, cu sprijinul financiar și logistic al Comisiei Europene și în prezența acesteia, o conferință cu participarea tuturor actorilor implicați, pentru a face un bilanț comun, cu scopul de a stabili perspectivele de acțiune pe termen scurt și pentru a finanța un studiu independent asupra viitorului sectorului pe termen mediu și lung. Partenerilor sociali le-ar putea fi încredințată sarcina de a propune măsuri urgente care trebuie aplicate în vederea orientării pieței către o funcționare durabilă și de a identifica posibile scenarii de evoluție a profesiei.

1.12 S-ar putea efectua o analiză a activității brokerilor, pentru a măsura impactul activității lor asupra stabilirii prețurilor, în timp ce recursul la acordurile de specializare ar putea fi analizat, pentru a contribui la o mai bună utilizare a capacității de producție prin intermediul economiilor de scară și prin îmbunătățirea tehnicilor de producție.

1.13 CESE cere autorităților publice naționale și europene să faciliteze accesul acestui sector la finanțare publică, în special prin Fondul social european, prin FEDER și prin Fondul european de adaptare la globalizare, în cadrul derulării unor acțiuni legate de pregătirea, reconversia profesională și consilierea pentru mobilitate a lucrătorilor poligrafi. El invită întreprinderile să examineze posibilitățile de intervenție a BEI pentru finanțarea achizițiilor de noi tehnologii, direct legate de noile activități necesare.

2. Context

2.1 Evoluția industriei poligrafice europene este strâns legată de cea a furnizorilor de hârtie, de cerneală și de mașini de tipărit și de cea a contractanților săi, care se confruntă cu propriile dificultăți și care se organizează pentru a le depăși, printr-un proces de concentrare, în cazul unora dintre ei.

2.2 Aceste dificultăți sunt generate de schimbările structurale, accentuate de criză, ale modului de comunicare, ca urmare a dezvoltării internetului, care transformă progresiv componentele pieței. Impactul puternic al internetului se face resimțit de-a lungul întregului lanț de valori, prin diminuarea bugetului de publicitate, mijloacele grafice de comunicare în masă fiind astfel private de venituri vitale, în mod oarecum ireversibil, cu consecințe negative asupra pluralismului informației.

2.3 Pentru întreprinderile care acționează în anumite domenii de produse, care nu sunt supuse constrângerilor de timp în ceea ce privește ajungerea lor pe piață (cum ar fi diferitele categorii de cărți, mai precis), noile posibilități de transport și de comunicare activează concurența tipografiilor din India sau China. Se pare, de asemenea, că, în încercarea de a obține cele mai mici prețuri, brokerii au din ce în ce mai mult tendința de a-și încredința comenzile tipografiilor asiatice, favorizând astfel dezvoltarea unei tendințe deflaționiste, în dauna investițiilor. Ca urmare a publicării tot mai frecvente de cataloage nu imprimate, ci online, aceste evoluții au urmări nefaste asupra sectorului european al heliogravurii și al ofsetului rotativ.

2.4 Conform ultimelor date publicate de Eurostat, în industria poligrafică europeană se înregistrează 132 571 de întreprinderi, cu mai mult de 853 672 de angajați ⁽²⁾, 80 % din totalul personalului din acest sector fiind angajat în șapte țări (Regatul Unit, Germania, Franța, Italia, Belgia, Țările de Jos și Spania) din UE 25. Mai mult de 95 % dintre întreprinderile poligrafice europene au mai puțin de 50 de angajați, ceea ce reprezintă cca 60 % din numărul total al angajaților din sector, în timp ce mai puțin de 1 % au mai mult de 250 de angajați, adică 13 % din total. Informații mai detaliate, în cifre, care nu sunt deocamdată disponibile, ar fi totuși necesare pentru a avea o imagine completă și mai exactă a sectorului.

⁽²⁾ Competitivitatea industriilor poligrafice europene, Comisia Europeană (2007).

2.5 Prezentul aviz, axat în special pe ofsetul rotativ și pe heliogravură, datorită numărului mare de „tiraje” sau publicații, nu cuprinde întreaga problematică a sectorului ziarelor și al tipăririi ambalajelor, acestea fiind considerate, din cauza produselor lor, ca piețe diferite. Într-adevăr, multe ziare care au propria tipografie nu intervin decât ocazional pe această piață. Sectorul ofsetului rotativ și al heliogravurii cuprinde întreprinderi poligrafice care produc cantități mari de produse. Ofsetul rotativ și heliogravura sunt procedee de imprimare diferite, care utilizează mașini diferite. Ofsetul este utilizat de marile întreprinderi de ofset rotativ și de micile întreprinderi de ofset în coală. Împreună, sectoarele europene de ofset și heliogravură reprezintă 56 % din totalul pieței tipografiei tradiționale din Europa ⁽³⁾. Întreprinderile respective produc cărți, anuare, cataloage și reviste care, prin natura lor, tind a fi imprimate în cantități foarte mari, variind în general între 10 000 și 300 000 de exemplare.

2.6 Revistele reprezintă jumătate din producție, iar cealaltă jumătate constă în primul rând din cataloage, pliante publicitare și cărți. Pentru întreaga producție se folosesc 5 milioane de tone de hârtie. Majoritatea revistelor din Europa sunt imprimate prin procedeul de heliogravură, la fel ca și numeroase tipuri de ambalaje. Capacitatea anuală totală a sectorului european de heliogravură este de peste 5 milioane de tone, din care 80 % în doar 5 țări. Numărul total de rotative din Europa este de 222.

2.7 În Europa, sectorul ofsetului rotativ și al heliogravurii se caracterizează prin existența unor mari întreprinderi, atât în domeniul ofsetului rotativ (cca 30 de întreprinderi din Europa), cât și în cel al heliogravurii (cca 25 de întreprinderi din Europa). Acestea concurează pentru a-și crește cota de piață în condițiile unei cereri globale în scădere. În ultimii ani, heliogravura trebuie să facă față unei concurențe mai puternice din partea ofsetului rotativ. Întreprinderile sunt supuse unei presiuni tot mai mari și partenerii sociali sunt nevoiți să negocieze anumite restructurări, încercând în același timp să mențină, pe cât posibil, locurile de muncă, condițiile de muncă și salariile.

3. Motivație

3.1 Problemele cu care se confruntă industria poligrafică europeană în ansamblu sunt și mai spinoase în sectorul ofsetului rotativ și al heliogravurii, care a fost lovit în plin de provocările structurale și conjuncturale deopotrivă: evoluția globală a sectorului mijloacelor de comunicare în masă, cu o creștere a internetului care a dus la scăderea pieței produselor imprimate din domeniul informării, la supracapacitate și suprainvestire, la concentrare.

3.2 Evoluția globală a sectorului media

3.2.1 Volumul produselor din domeniul tipografiei intensive ar trebui să scadă în continuare în următorii ani din cauza

⁽³⁾ Competitivitatea industriilor poligrafice europene, Comisia Europeană (2007).

dezvoltării publicațiilor online, a publicității pe internet și a schimbării pe care o induce această evoluție în comportamentul cititorilor.

În ultimii cinci ani s-a conturat o tendință de scădere a producției de anuare și de cataloage. Or, această producție este esențială pentru sectorul ofsetului rotativ și al heliogravurii în Europa. Dacă această tendință se menține, vor avea loc noi restructurări, noi fuziuni și închideri de unități de producție, însoțite de noi reduceri de locuri de muncă.

3.2.2 În ultimii zece ani, sectorul european al revistelor a „cunoscut o tendință de scădere, caracterizată printr-o prăbușire a vânzărilor și o reducere a prețurilor” ⁽⁴⁾. Pe de altă parte, conform Intergraf, patru dintre cele șase principale țări producătoare de reviste au înregistrat scăderi între 2001 și 2004, cu excepția Spaniei și Italiei, unde s-a produs o ușoară creștere. Cifre mai recente arată că piețele italiene și spaniole se restrâng în prezent. În 2009, investițiile în publicitatea la periodice au scăzut cu 28,7 % în Italia (Nielsen), iar ponderea producției de reviste a scăzut cu 10,5 % (Istat). Este o tendință care persistă și astăzi și care va continua atâta vreme cât vor exista supracapacități în acest sector. Dat fiind că întreprinderile vizează grupuri-țintă mai specializate pentru a-și îmbunătăți vânzările, comenzile presupun tiraje mai reduse, fapt ce are o influență negativă asupra sectorului ofsetului rotativ și al heliogravurii, ale căror economii în ceea ce privește costurile de producție se realizează doar datorită unor tiraje foarte mari.

3.2.3 Grupurile de presă care editează cotidiene și-au redus numărul de titluri din cauza scăderii numărului de cititori. Astfel, în 2008, în Regatul Unit au fost desființate nu mai puțin de 53 de titluri, îndeosebi săptămânale gratuite. Unele dintre aceste grupuri oferă abonamente combinate hârtie/suport digital, în încercarea de a ajunge la un echilibru între aceste două forme de difuzare a informației și a materialului publicitar. Acest demers ar putea contribui la stoparea declinului acestui sector, facilitând eventual reangajarea anumitor salariați, chiar dacă, în această etapă, nu se poate afirma hotărât acest lucru.

3.2.4 Hârtia reprezintă mai mult de jumătate din cheltuielile de tipărire în Europa și, dat fiind că întreprinderile cumpără individual hârtia, ele au dificultăți în a face față achizițiilor grupate, practicate în țări din Asia de Sud-Est. Într-un raport foarte recent, *Stationers' and Newspaper Makers' Company* a estimat că cererea de hârtie de ziar va scădea la jumătate (56 %) până în 2020. Același raport indică faptul că cererea de reviste va scădea cu aproximativ o treime din cauza creșterii editării online și a repercusiunilor asupra publicității, fără a lua în calcul impactul mijloacelor digitale de comunicare în masă asupra sectorului revistelor de afaceri ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Competitivitatea industriilor poligrafice europene, Comisia Europeană (2007).

⁽⁵⁾ Viitorul hârtiei și al tipăriturii în Europa (*The Future of Paper and Print in Europe*), *Stationers' and Newspaper Makers' Company* (2009).

3.2.5 În trecut, marile edituri dețineau propriile tipografii, care le imprimeau publicațiile. În ultimii zece ani, multe dintre ele au vândut aceste active și s-au concentrat asupra activităților principale. În prezent, sunt foarte puțini editori cu tipografii proprii. Mai mult, uneori, cu ajutorul brokerilor, ei își încredințează activitățile de imprimare tipografiei care oferă prețul cel mai scăzut, iar această tendință se traduce printr-o presiune suplimentară asupra întreprinderilor poligrafice, accentuând dificultățile unui sector deja foarte slăbit. Supracapacitățile permit acestor mari și puternice edituri să impună reducerea costurilor, ceea ce restrânge marjele întreprinderilor poligrafice, cu toate repercusiunile negative asupra nivelului de salarizare a angajaților.

3.2.6 Editorii de cataloage și de periodice exercită o presiune similară asupra costurilor de fabricație a produselor lor. Ținând cont de concurența puternică pentru fiecare contract, majoritatea întreprinderilor grafice încearcă să-și scadă cheltuielile recurgând, în principal, la reducerea costurilor salariale, ceea ce duce la deteriorarea condițiilor de muncă.

3.2.7 Criza financiară are consecințe nefaste asupra accesului la credite bancare al întreprinderilor poligrafice, defavorizate din cauza unei proaste imagini a sectorului. În plus, ea determină reducerea bugetelor pentru publicitate, fapt ce are un impact negativ asupra volumului lor de activitate.

3.2.8 În sfârșit, deși este de dorit, pare dificil pentru întreprinderile poligrafice să își diversifice activitățile, mare parte dintre ele neavând în prezent posibilitatea de a face investiții, mai ales în serviciile de prepress, din lipsa mijloacelor financiare și a spațiilor disponibile.

3.2.9 Unitățile de producție mici și mijlocii par însă a se adapta mai ușor la transformările structurale și la dificultățile de circumstanță, datorită unei flexibilități sporite a modului specific de funcționare, care le permite să țină seama cu mai mare ușurință de nevoile unei clientele mai diverse. Pe viitor, aceste întreprinderi ar putea contribui la reinserția profesională a unei părți – greu de cuantificat însă – a foștilor salariați din marile întreprinderi.

3.3 Supracapacitate și suprainvestiții

3.3.1 Creșterea supracapacității ⁽⁶⁾ pe piața europeană a ofsetului rotativ și a heliogravurii, ca rezultat al scăderii cererii pe piața europeană și al suprainvestirii, are repercusiuni negative asupra marjelor restrânse ale întreprinderilor. Acolo unde această creștere exista deja, apare de acum înainte riscul de a se trece la adoptarea unor măsuri și mai drastice de reducere a costurilor, în încercarea disperată de a menține marjele sau pentru a supraviețui. Numeroase întreprinderi sunt nevoite să accepte prețuri de vânzare inferioare costurilor de producție totale, în încercarea de a limita pierderile.

⁽⁶⁾ Gennard, J. Impactul crizei financiare asupra industriei poligrafice europene (*The Impact of the financial crisis on the European graphical industry*) (2009).

3.3.2 Conform unui studiu realizat de UNI Europa Graphical, în 2008, producția grafică a sectorului a ajuns din nou la nivelul din 2004 ⁽⁷⁾. În ciuda acestei conjuncturi defavorabile, întreprinderile europene de heliogravură au achiziționat 28 de mașini noi între 2005 și 2008. Neîndoielnic, aceste investiții au răspuns, în parte, anumitor strategii legate, de exemplu, de necesitatea de a reînnoi materialul și de a răspunde noilor cerințe ale pieței, precum și nevoii de a dispune de capacități suplimentare, pentru a da un răspuns mai eficient în cazul unor eventuale creșteri ale producției. Aceste mașini sunt capabile să producă în mod mai eficient material tipărit, crescând astfel supracapacitatea unui sector care, conform estimărilor, se situa în jurul a 15-20 % ⁽⁸⁾ înaintea crizei. În prezent, pe fondul crizei, supracapacitatea se situează la cca 25-30 %.

3.3.3 Potrivit sindicatului german Ver.di, extinderea capacităților grafice în Europa a intensificat presiunea concurențială, deja împovăraătoare. Analiza sa relevă faptul că aceste investiții nu au făcut decât să sporească presiunile în vederea reducerii costurilor și a eliminării concurenților de pe piață, ceea ce s-a tradus deja prin concedieri masive.

3.3.4 Supracapacitatea și suprainvestirea au antrenat deja o serie de falimente răsunătoare. Una dintre întreprinderile acestea, Quebecor World, s-a numărat printre principalele întreprinderi tipografice din Europa, cu efective de peste 20 000 de persoane la nivel mondial. În 2008, Quebecor Worlds a declarat faliment din cauza concurenței exacerbate și a utilizării crescânde a imprimării digitale. În 2009, și-a achitat datoriile și de atunci este cunoscută sub denumirea de World Color, întreprinderea cedându-și activitățile europene unui fond de investiții numit HHBV. În afară de astfel de falimente, numeroase întreprinderi reacționează în fața dificultăților recurgând la fuziuni, proces care a determinat restructurări masive în întregul sector și, implicit, pierderi de locuri de muncă.

3.3.5 Ca și în multe alte sectoare, criza economică a avut repercusiuni grave asupra negocierilor salariale purtate în 2009. Chiar și atunci când locurile de muncă se mențin, puternicele presiuni exercitate asupra muncitorilor pentru reducerea costului mâinii de lucru au un efect negativ asupra condițiilor de muncă și salariilor. Negocierile colective din 2009 au condus, în medie, la o scădere cu 0,9 % a puterii de cumpărare a tipografilor europeni ⁽⁹⁾. Extinderea pieței a contribuit la consolidarea spiralei negative care acționează asupra prețurilor și a costului mâinii de lucru și la exacerbarea climatului concurențial.

3.4 Concentrarea

3.4.1 În ultimii ani, numărul fabricilor producătoare de hârtie, de cerneală și de mașini de tipărit a scăzut, ceea ce a determinat o mai mare concentrare, plasându-i pe furnizori într-o poziție de forță, care le-a permis să își impună mai ușor condițiile.

⁽⁷⁾ Conferința europeană în domeniul rotogravurii și al ofsetului, 16-20 martie 2009, Verona (Italia).

⁽⁸⁾ Ibid.

⁽⁹⁾ Raport asupra contractelor colective de muncă, UNI Europe, Gennard, J. (2009).

3.4.2 Un studiu recent pe tema sectorului tipografic european arată că „excesul de capacități, suprainvestițiile, cererea slabă, prețurile mai scăzute ale produselor, cifrele de afaceri în scădere și o concurență în creștere pe piață” au condus la fuziuni și achiziții și la noi falimente ⁽¹⁰⁾.

3.4.3 Fuziunile și achizițiile au generat întreprinderi mai mari și mai decise să își elimine concurenții. Astfel, în 2005, prin fuzionarea activităților poligrafice ale grupurilor media Bertelsmann, Gruner + Jahr și Springer, sectorul a asistat la crearea lui Prinovis, cea mai mare întreprindere de heliogravură din cadrul industriei poligrafice europene. În plus, grupul Schlott AG a devenit numărul doi în domeniul heliogravurii în Europa, datorită achizițiilor de întreprinderi (REUS, la Pilsen, Republica Cehă), precum și capacităților de fâlguire și de tipărire (Biegelaar, Țările de Jos), în 2006 și 2007. La începutul anului 2008, un grup olandez de investiții a preluat activitățile poligrafice la nivel european ale Quebecor. Grupul britanic Polestar este în căutare de parteneri, pentru a-și spori ponderea pe piață.

4. Perspective

4.1 Toate aceste dificultăți plasează sectorul ofsetului rotativ și al heliogravurii europene într-o situație de precaritate care poate fi dăunătoare pe termen lung, dacă factorii de decizie și celelalte părți interesate nu acționează în mod urgent și concertat. Partenerii sociali au ajuns la concluzia că, dacă vrea să își asigure o dezvoltare durabilă în timp, sectorul are nevoie de reorganizare și de restructurare. Este probabil ca, în următorii zece ani, să aibă loc raționalizări suplimentare și numeroase concedieri. De aceea, partenerii sociali consideră că trebuie să existe inițiative în momentul de față, pentru a asigura controlul și gestionarea crizei cu care se confruntă sectorul, ținându-se cont în cea mai mare măsură de interesele angajatorilor și ale salariaților. De altfel, criza este atât de gravă, încât sindicatele examinează în prezent implicațiile acesteia și încearcă să elaboreze strategii constructive pentru menținerea locurilor de muncă, anticiparea reconversiilor, evitarea deteriorării condițiilor de muncă și menținerea nivelului salariilor.

4.2 În 2007, Comisia Europeană a propus, cu acordul asociațiilor profesionale, un plan de acțiune pentru industria poligrafică, în șase puncte:

- 1) susținerea dinamicii industriei poligrafice europene pe o piață globalizată;
 - a) parteneriate și alianțe;
 - b) gestionarea costurilor de producție;
- 2) dezvoltarea serviciilor cu mare valoare adăugată pentru clienți;
- 3) o mai bună pregătire profesională;

4) o referință europeană consolidată – standardizare și armonizare;

5) intensificarea coordonată a eforturilor de cercetare și de inovare;

6) îmbunătățirea imaginii industriei poligrafice.

CESE susține, în ansamblu, această propunere, care rămâne în mare măsură de actualitate, și se felicită pentru realizările deja obținute. Totuși, dat fiind că dificultățile acestui sector s-au accentuat din cauza crizei și recesiunii pe care aceasta a determinat-o în toate statele membre ale UE, CESE consideră că ar trebui luate unele măsuri urgente pentru a-l ajuta să facă față provocărilor pe termen scurt.

4.3 De altfel, criza financiară a urgentat nevoia unei reacții planificate și coordonate din partea partenerilor sociali. Se impune mai mult decât oricând definirea unei adevărate politici industriale europene, care să se sprijine pe conținutul propunerii formulate de Comisie. Nu este de dorit ca procesul de concentrare să se accentueze mai mult decât este necesar, chiar dacă o consolidare controlată trebuie să poată fi prevăzută, prin facilitarea tranzițiilor, inclusiv prin reducerea timpului de lucru, astfel încât să se salveze un număr cât mai mare de locuri de muncă și să se prevadă modalități eficiente de reconversie și de mobilitate internă și externă. Prin punerea în aplicare a Regulamentului 2658 CE 2000, aflat în curs de revizuire, s-ar putea încheia acorduri de specializare între acele întreprinderi care, împreună, nu dețin mai mult de 20 % din capacitatea totală a pieței, în vederea îmbunătățirii tehnicilor de producție și a trecerii la economii de scară, astfel încât să se poată menține.

4.4 Activitatea brokerului ar putea face obiectul unui studiu, pentru a se stabili care este influența lui asupra formării prețurilor. Principiul concurenței libere și nedenaturate trebuie să se poată exercita cu respectarea unor norme de lucru și de salarizare decente, precum și a contractelor și acordurilor colective, acolo unde acestea există, pe tot cuprinsul UE.

4.5 Supracapacitățile din sector trebuie reduse în mod concertat. Pentru ca restructurările să aibă loc pe baza unor orientări acceptabile din punct de vedere social, dialogul social și negocierea colectivă trebuie să se dezvolte la toate nivelurile, în toate țările. De asemenea, stabilirea unui dialog social oficial și structurat la nivel european este o urgență, în vederea elaborării unor soluții care să fie la înălțimea provocărilor cu care se confruntă această profesie. CESE amintește că dialogul social sectorial se poate traduce prin adoptarea de avize, declarații comune, linii directoare, coduri de conduită, carte și acorduri.

4.6 Ajutorul financiar și logistic al Comisiei Europene este indispensabil pentru menținerea, în viitor, a unui sector al ofsetului rotativ și al heliogravurii sănătos și prosper în Europa. CESE încurajează întreprinderile să solicite ajutoare europene disponibile, mai ales prin Fondul social european, prin FEDER, prin Fondul european de adaptare la globalizare și prin Fondul european pentru cercetare și inovare. Ar fi de dorit să se evalueze și posibilitățile de intervenție a Băncii

⁽¹⁰⁾ Gennard, J. Analiza anuală a negocierii colective (*Annual Collective Bargaining Survey*), UNI Europa (2008).

Europene de Investiții pentru finanțarea adaptării întreprinderilor la activitățile care necesită tehnologii noi. Unicul obiectiv al recursului recomandabil la diferite sisteme de ajutor trebuie să fie facilitarea tranzițiilor, și nu finanțarea indirectă a delocalizărilor.

4.7 În viitorul imediat, CESE propune Comisiei patru inițiative:

4.7.1 Crearea unei grup de reflecție la nivel înalt, format din reprezentanți ai industriei, ai salariaților și din cercetători, în vederea unei mai bune identificări a configurației pe care ar putea-o căpăta industria poligrafică pe termen mediu și pentru a face propuneri privind noul tip de întreprindere care ar trebui înființat.

4.7.2 Organizarea unei conferințe cu toate părțile interesate, pentru a se face un inventar comun al situației și pentru a se evidenția perspectivele de acțiune pe termen scurt. Partenerilor sociali li s-ar putea atribui misiunea de a identifica posibilele

scenarii de evoluție a profesiei și de a propune măsuri cu aplicare urgentă pentru orientarea pieței către o funcționare durabilă.

4.7.3 Un studiu independent, finanțat de Comisie, în cadrul dialogului social sectorial european, care să anticipeze viitorul acestui sector pe termen mediu și lung, ținând seama de noile tehnologii, de evoluția comportamentului consumatorilor și de strategiile furnizorilor și ale contractanților.

4.7.4 Crearea unui observator sau a unui consiliu sectorial al meseriilor și competențelor pentru repertorierea meseriilor actuale și viitoare. Buna cunoaștere a competențelor necesare este un imperativ absolut pentru definirea unor politici corespunzătoare de formare profesională și de reconversie.

4.8 Pentru a se asigura o supraveghere eficientă a evoluției profesiei, Comisia ar trebui să se doteze cu un sistem de colectare de informații și de date fiabile, care să poată fi consultat de părțile interesate.

Bruxelles, 14 iulie 2010

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Mario SEPI
